

Veranderingen in reeënbeheer

Tussen de oprichting van de vereniging Het Reewild in 1951 en 1988 ligt een mensengeneratie. In deze periode is er niet alleen technisch, maar ook maatschappelijk veel gebeurd. Heilige huisjes werden neergehaald en opinies grondig gewijzigd. Vlak na de tweede wereldoorlog stond de wederopbouw van ons land centraal en de vooruitgang kende in deze tijd weinig beperkingen.

Toch had de welvaart een keerzijde: de bevolking groeide explosief. Het grote aantal mensen maakte aanspraak op ruimte, eiste grondstoffen op en produceerde afvalstoffen. Mede hierdoor werden natuurgebieden, niet alleen in Nederland, in hun bestaan bedreigd. Dit was aanleiding tot de oprichting van een internationale natuurbeschermingsorganisatie, de I.U.C.N. Omdat deze organisatie niet over de nodige financiële middelen beschikte voor aankoop van natuurterreinen werd in 1963 het World Wildlife Fund (WWF) opgericht.

Dit fonds bracht en brengt gelden bijeen om natuurgebieden te kunnen kopen. Bovendien maakt het WWF miljoenen mensen attent op de deplorabele toestand waarin de natuur op de aarde verkeert. Momenteel lopen 1200 diersoorten de kans van de aarde te verdwijnen en sterven er per dag twee plantensoorten uit.

De zorgen bleven echter niet beperkt tot de natuurgebieden. Het was Rachel Carson die in de vijftiger jaren constateerde dat het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen ook een fatale invloed had op die organismen waarvoor deze middelen niet waren bestemd. Bovendien verontreinigde de uitstoot van chemische stoffen door industrie, verkeer, steden en landbouw twee levensvoorwaarden, namelijk lucht en water.

De vernietiging van het tropisch regenwoud, de vervuiling van de wereldzeeën, het uitsterven van de zwarte neushoorn en de effecten van de zure regen worden door de persmedia uitvoerig behandeld. Deze voorlichting heeft ertoe bijgedragen dat er bij het grote publiek een gevoel van verantwoordelijkheid voor de natuur werd wakker gemaakt. Dit blijkt uit het groeiende ledenaantal van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten en het toenemende aantal donateurs van het WWF.

Ondanks al die ingrijpende veranderingen in ons land nam het aantal reeën na de tweede wereldoorlog sterk toe. Reeën blijken cultuurvolgers, die in staat zijn de cultuurtechnische ingrepen in het landschap te gebruiken. Niet alleen hun aantal nam toe, maar ze verspreidden zich ook over ons land en vestigden zich in verschillende landschapstypen. Hierdoor ontstonden conflictsituaties met de mens waardoor ingrijpen in de reeënstand nodig werd geacht.

De Vereniging Het Reewild heeft in haar 37-jarig bestaan steeds hetzelfde doel voor ogen gehad, namelijk de instandhouding en verbetering van de kwaliteit van de reeën in Nederland. Voornoemde vereniging tracht dit doel te bereiken langs wettige weg en wel door het aankweken van deskundigheid en verantwoordelijkheidsbesef bij jagers en andere personen en instanties die betrokken zijn bij het wel en wee van de reeën in ons land.

In de loop der jaren is er ook het een en ander veranderd ten aanzien van de bejaging van het reeën. Was dit vroeger slechts een zaak van jagers en grondeigenaren, momenteel houden ook anderen zich bezig met het jachtgebeuren. Bovendien is er tijdens de laatste decennia veel onderzoek in het veld gedaan. Dit heeft een stroom van publicaties opgeleverd over de rol die organismen spelen in

ecosystemen. Ook de functie van reeën, als onderdeel van een levensgemeenschap, werd onderwerp van onderzoek in binnen-en buitenland. Dit leverde veel gegevens op die de mening over de biologie van de reeën wijzigde.

Werd in de vijftiger en zestiger jaren voorll de kwaliteit van het gewei als selectie criterium voor het afschot gehanteerd, later bleek dit geen goede maatstafte zijn voor een verantwoord reewildbeheer. Voor menigjager betekende het gewei, de trofee, een beloning voor al zijn zorgen en moeite. Hij was van mening zijn afschot naar eer en geweten goed te hebben verricht. Nu de natuur schaars is geworden dient dit kostbare goed zorgvuldig beheerd te worden. Dit geldt ook voor de reeën die onderdeel uitmaken van de natuurgebieden.

De Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer is dan ook van mening dat het beheer van reeën dient te geschieden in het licht van het natuurbeheer van onze tijd en niet zoals vroeger gericht op het verzamelen van trofeeën. Het ziet er naar uit dat er in de toekomst het een en ander zal veranderen ten aanzien van het vergunningstelsel. Bij de Directie N.M.F. zullen er binnenkort een aantal overheidstaken worden afgestoten. Mogelijk zal hierdoor de verantwoordelijkheid over het reeënbeheer bij de jachthouder worden gelegd.

Het doel van het beheer is dat de aantallen van een diersoort in overeenstemming worden gebracht met de draagkracht van het milieu. De draagkracht van een gebied is moeilijk vast te stellen omdat het hier gaat om een veranderende evenwichtssituatie tussen planten en herbivore dieren.

Ten gevolge van de jacht vindt selectie plaats bijvoorbeeld op een bepaald gewei type of de haarkleur. Hierdoor worden bepaalde eigenschappen uit een populatie verwijderd. Stond destijds de bejaging van individuen centraal, momenteel is men van mening dat een populatie, minimaal 200 reeën, moet worden beheerd. Het effect van de selectie wordt groter naarmate de populatie kleiner is.

Momenteel worden de reeën in ons land voornamelijk als deelpopulatie bejaagd. Toch treden de voornoemde negatieve effecten niet op, omdat er uitwisseling bestaat van individuen van de verschillende deelpopulaties. Door bij reeën, waarbij de regulatie door onderlinge concurrentie plaats vindt, die exemplaren die de concurrentie verliezen te verwijderen wordt de schade t.a.v. het genetisch materiaal zo gering mogelijk gehouden.

Om tot een verantwoord reeënbeheer te komen is het van belang dat niet deelpopulaties maar populaties worden beheerd. Dit betekent dat door een aantal belanghebbenden zal moeten worden samengewerkt in reewildbeheereenheden. Deze eenheden zullen uit grote oppervlakten moeten bestaan om het beheer goed tot zijn recht te laten komen. Op deze manier wordt reeënbeheer een onderdeel van een geïntegreerd natuurbeheer.

In de toekomst zal er veel van de reewildbeheerder worden gevraagd. Alleen kennis van het ree is niet meer voldoende, want van hem zal inzicht in biologische processen worden gevraagd die zich in het totale beheergebied afspelen. Voor de echte reeën liefhebber zal het juist een uitdaging betekenen om de beheertaken zo goed mogelijk uit te voeren. Het zal wel veel tijd en energie vergen. Bovendien betekent werken in samenwerkingsverband dat eigen belangen ondergeschikt zijn aan het algemene belang.

Voor de vereniging Het Reewild is een taak weggelegd om de reewildbeheereenheden gestalte te geven tijdens de oprichting en ze daarna te begeleiden. Ook moeten er jonge jagers worden opgeleid, die bereid zijn om de verantwoording te dragen van een stuk natuurbeheer. Doordat de nadruk van het weidmanswerk nu op het terrein- en faunabeheer ligt zal het gewei als oogstdoel een

minder grote rol gaan spelen. In dat licht gezien is het niet ondenkbaar dat in de toekomst een geweeientoonstelling, zoals nu in Vorden wordt gehouden, tot het verleden gaat behoren.

ir. J. Poutsma